

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2014/57/EL,**16. aprill 2014,****turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (turukuritarvituse direktiiv)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ja eriti selle artikli 83 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Keskpannga arvamust ⁽¹⁾,võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Integreeritud ja tõhus finantsturg ning investorite suurem usaldus eeldab turu terviklikkust. Majanduskasvu ja jõukuse suurendamise eeltingimuseks on väärtpaberiturgude tõrgeteta toimimine ja üldsuse usaldus turgude vastu. Turukuritarvitus kahjustab finantsturgude terviklikkust ning üldsuse usaldust väärtpaberite, tuletisinstrumentide ja võrdlusaluste vastu.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/6/EÜ ⁽⁴⁾ täiendati ja ajakohastati turu terviklikkuse kaitseks vastu võetud liidu õigusraamistikku. Ühtlasi peavad liikmesriigid sellekohaselt tagama, et pädevatel asutustel on võimalik tuvastada ja uurida turukuritarvitusi. Ilma et see piiraks liikmesriikide õigust kehtestada kriminaalkaristusi, on direktiiviga 2003/6/EÜ pandud liikmesriikidele kohustus tagada, et direktiivi rakendamiseks vastu võetud siseriiklikke eeskirju rikkunud isikute suhtes on võimalik võtta asjakohaseid haldusmeetmeid või kohaldada halduskaristusi.
- (3) Jacques de Larosière'i juhitud liidu finantsjärelevalve kõrgetasemelise eksperdirühma („de Larosière'i rühm”) 25. veebruari 2009. aasta aruandes soovitati, et finantssektori usaldusväärne usaldatavusnõuete täitmise järelevalve- ja tegevusraamistik peab tuginema tugevale järelevalvesüsteemile ja karistusõiguse toimimisele. De Larosière'i rühm leidis seetõttu, et järelevalveasutustel peaksid olema piisavad õigused ja et neil peaks kõikide finantskuritegude puhul olema võimalik tugineda õiglasele, tugevale ja hoiatava mõjuga karistusõigusele, kusjuures karistusi tuleks kohaldada tõhusalt, et säilitada turu terviklikkus. De Larosière'i rühm leidis, et liikmesriikide karistusõiguse toimimine on selles osas üldiselt nõrk ja ebaühtlane.

⁽¹⁾ ELT C 161, 7.6.2012, lk 3.

⁽²⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 64.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2014. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/6/EÜ sisingitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta (ELT L 96, 12.4.2003, lk 16).

- (4) Turukuritarvitust käsitlev hästi toimiv õigusraamistik eeldab tulemuslikku sunnimehhanismi. Liikmesriikides direktiivi 2003/6/EÜ kohaste halduskaristuste kohaldamise analüüs on näidanud, et mitte kõigil liikmesriikide pädevatel asutustel ei ole olnud piisavaid õigusi, et tagada turukuritarvituse puhul asjakohaste karistuste kohaldamine. Eelkõige ei olnud mitte kõigis liikmesriikides võimalik kohaldada sisetabe alusel kauplemise ja turuga manipuleerimise korral rahalisi halduskaristusi ning karistuste määr erines liikmesriigiti oluliselt. Seetõttu on vaja võtta vastu uus seadusandlik akt, et tagada kogu liidus ühised miinimumnormid.
- (5) Halduskaristuste kehtestamine liikmesriikides ei ole seni osutunud piisavaks, et hoida ära turukuritarvitusi ja tagada selle vastu võitlemist käsitlevate eeskirjade järgimine.
- (6) Turu kuritarvitust käsitlevate eeskirjade järgimist on vaja täiendada võimalusega kohaldada kriminaalkaristusi, mis väljendavad halduskaristustega võrreldes ühiskondliku hukkamõistu teravamalt vormi. Vähemalt raskete turukuritarvituste käsitlemine kuritegudena piiritleks selgelt käitumise, mida peetakse eriti taunitavaks, andes üldsusele ja võimalikele õiguserikkujatele teada, et pädevad asutused suhtuvad sellisesse käitumisse väga tõsiselt.
- (7) Kõigis liikmesriikides ei ole direktiivi 2003/6/EÜ rakendamiseks vastu võetud riigisisese õiguse teatavat laadi raske rikkumise korral kriminaalkaristuste kohaldamist ette nähtud. Liikmesriikide erinevad lähenemisviisid vähendavad siseturul tegutsemise tingimuste ühtsust ja võivad luua stiimuli turukuritarvituseks liikmesriikides, kus sellised õigusrikkumised ei ole kriminaalkorras karistatavad. Peale selle ei ole liidus jõutud siiani kokkuleppele selles, millist käitumist käsitatakse turukuritarvituse eeskirjade raske rikkumisena. Seepärast tuleks kehtestada miinimumnormid, mis käsitlevad kuritegusid, mida panevad toime füüsilised isikud, ning mis käsitlevad juriidiliste isikute vastutust ja asjaomaseid karistusi. Ühised miinimumnormid võimaldaksid samuti kasutada mõjusamaid uurimismeetodeid ning tõhustada riigisisest ja liikmesriikidevahelist koostööd. Finantskriisi kogemuse põhjal on ilmne, et turuga manipuleerimine võib miljoneid inimesi tõsiselt kahjustada. Libori skandaal, mis tekkis võrdlusalustega raske manipuleerimise tõttu, tõestas, et sellised probleemid ja lüngad kahjustavad tugevalt turu usaldust ning võivad põhjustada investoritele märkimisväärset kahju ja moonutada reaalmajandust. Liidus puudub ühtne kriminaalkaristuste kohaldamise kord ning see annab turu kuritarvitajatele võimaluse kasutada ära teatavate liikmesriikide leebemat korda. Kriminaalkaristuste mõistmine turukuritarvituste eest avaldab potentsiaalsetele õiguserikkujatele suuremat hoiatavat mõju.
- (8) Kriminaalkaristuste kehtestamine kõikides liikmesriikides vähemalt turu raske kuritarvituse koosseisude puhul on oluline selleks, et tagada liidu poliitika tulemuslik rakendamine turu kuritarvituste vastase võitluse valdkonnas.
- (9) Selleks et viia käesolev direktiiv kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 596/2014,⁽¹⁾ ei tuleks käesolevat direktiivi kohaldada järgmistel juhtudel: oma aktsiatega tagasiostuprogrammide raames kauplemine; väärtpaberite ja seotud instrumentidega kauplemine väärtpaberite stabiliseerimiseks; tehingud, tehingukorraldused või toimingud, mis on seotud raha-, vahetuskursi- või valitsemissektori võla haldamise poliitikaga; lubatud heitkogusega seonduva poliitika (seoses liidu kliimapoliitika rakendamisega) või liidu ühise põllumajandus- või kalanduspoliitika rakendamine.
- (10) Liikmesriikidelt tuleks nõuda selle sätestamist, et kuritegudena käsitatakse vähemalt sisetabe alusel kauplemise, turuga manipuleerimise ja sisetabe õigusvastase avaldamise raskeid juhtumeid, kui need teod on toime pandud tahtlikult.
- (11) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks käsitada raskena selliseid sisetabe alusel kauplemise ja sisetabe õigusvastase avaldamise juhtumeid, millel on märkimisväärne mõju turu terviklikkusele, ning mille puhul tegelikult või potentsiaalselt teenitud kasum või välditud kahjum, turule tekitatud kahju suurus või kaubeldavate finantsinstrumentide koguväärtus on märkimisväärne. Muude asjaoludena võidakse arvesse võtta näiteks seda, kas rikkumise pani toime kuritegelik ühendus või kas isik on varem seda liiki kuritegusid toime pannud või mitte.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

- (12) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks muu hulgas käsitada raskena selliseid turuga manipuleerimise juhtumeid, kus mõju turu terviklikkusele, tegelikult või potentsiaalselt teenitud kasum või välditud kahjum, turule põhjustatud kahju või finantsinstrumendi või kaupade hetkelepingu või algselt kasutatud rahaliste vahendite väärtuse muutumise tase on märkimisväärne või juhul, kui turuga manipuleerimise paneb toime isik, kes töötab finantssektoris või järelevalve- või reguleerivas asutuses.
- (13) Tulenevalt siseteabe alusel kauplemise ja turuga manipuleerimise katsete negatiivsest mõjust finantsturgude terviklikkusele ja investorite usaldusele kõnealuste turgude suhtes tuleks sellist käitumist kriminaalkorras karistada.
- (14) Käesoleva direktiiviga tuleks panna liikmesriikidele kohustus kehtestada riigisiseses õiguses kriminaalkaristused sellise siseteabe alusel kauplemise, turuga manipuleerimise ja siseteabe õigusvastase avaldamise eest, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi. Käesoleva direktiiviga ei tuleks tekitada kohustusi seoses selliste karistuste või muu kehtiva õiguskaitseüsteemi kohaldamisega konkreetsete juhtumite suhtes.
- (15) Käesoleva direktiivi kohaselt peaksid liikmesriigid samuti tagama, et kuriteole kihutamine ja kaasaaitamine ning õhutamine on karistatavad.
- (16) Et karistused käesolevas direktiivis osutatud kuritegude eest oleksid tõhusad ja hoiatavad, tuleks käesolevas direktiivis sätestada maksimaalse vanglakaristuse alammäär.
- (17) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks arvesse võtta õigusraamistikku, mis on kehtestatud määrusega (EL) nr 596/2014 ning selle rakendusmeetmetega.
- (18) Tagamaks, et määruses (EL) nr 596/2014 finantsturgude terviklikkuse tagamiseks ette nähtud Euroopa poliitikat rakendatakse tulemuslikult, peaksid liikmesriigid laiendama vastutust käesolevas direktiivis sätestatud süütegude eest ka juriidilistele isikutele, tehes seda tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristuste või muude karistuste või kriminaalõiguslike või muude meetmete kehtestamise kaudu, nagu on ette nähtud näiteks määruses (EL) nr 596/2014. Sellised karistused või muud meetmed võivad muu hulgas hõlmata karistuse mõistmise lõpliku otsuse, sealhulgas vastutava juriidilise isiku nime avalikustamist, võttes arvesse põhiõigusi, proportsionaalsuse põhimõtet ning finantsturgude stabiilsusele ja pooleliolevatele uurimistele põhjustatavaid võimalikke raskusi. Liikmesriigid peaksid vajaduse korral ja juhul, kui riigisiseses õiguses on juriidiliste isikute kriminaalvastutus ette nähtud, laiendama sellise kriminaalvastutuse kohaldamisala kooskõlas siseriikliku õigusega ka käesolevas direktiivis käsitletud süütegudele. Käesolev direktiiv ei tohiks takistada liikmesriike avalikustamast vastutust või karistust käsitlevaid lõplikke otsuseid.
- (19) Liikmesriigid peaksid võtma vajalikud meetmed, et tagada õiguskaitseasutustele, kohtutele ja muudele pädevatele asutustele, kes vastutavad käesolevas direktiivis käsitletud süütegude uurimise või süüdistuse esitamise eest, võimalus kasutada tulemuslikke uurimisvahendeid. Võttes arvesse muu hulgas proportsionaalsuse põhimõtet, peaks selliste vahendite siseriiklike õigusaktide kohane kasutamine olema vastavuses uuritava süüteo laadi ja raskusega.
- (20) Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette miinimumnormid, võivad liikmesriigid võtta vastu või säilitada turukuriarvituse osas rangemad kriminaalõiguse normid.
- (21) Liikmesriigid võivad näiteks ette näha, et turu manipuleerimist käsitatakse kuriteona, kui see pannakse toime kergemeelsusest või raske hooletuse tõttu.
- (22) Käesolevas direktiivis sätestatud kohustus näha siseriiklikus õiguses ette kriminaalkaristused füüsilistele ja juriidilistele isikutele ei vabasta liikmesriike kohustusest näha siseriiklikus õiguses ette halduskaristusi ja muid meetmeid, mida kohaldatakse määruses (EL) nr 596/2014 osutatud õigusrikkumiste korral, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid on otsustanud kooskõlas määruse (EL) nr 596/2014 sätetega näha oma siseriiklikus õiguses selliste õigusrikkumiste eest ette üksnes kriminaalkaristused.

- (23) Käesoleva direktiivi kohaldamisala on kindlaks määratud selliselt, et täiendada määrust (EL) nr 596/2014 ning tagada selle tõhus rakendamine. Kuigi tahtlikud süüteod vähemalt raskete juhtumite puhul peaksid olema karistatavad käesoleva direktiivi raames, ei ole määruse (EL) nr 596/2014 rikkumise eest karistuste mõistmiseks vaja teo tahtlikkust tõendada ega piirduda üksnes raskete juhtumitega. Käesolevat direktiivi üle võtva riigisisese õiguse kohaldamisel peaksid liikmesriigid tagama, et süütegude eest kriminaalkaristuste mõistmine kooskõlas käesoleva direktiiviga ja halduskaristuste mõistmine kooskõlas määrusega (EL) nr 596/2014 ei tooks kaasa *ne bis in idem* põhimõtte rikkumist.
- (24) Ilma et see piiraks liikmesriikide kriminaalõiguse üldnormide kohaldamist karistuste mõistmisel ja täideviimisel vastavalt iga üksikjuhtumi konkreetsetele asjaoludele, peaks karistuste mõistmine olema proportsionaalne, võttes arvesse vastutusele võetavate isikute teenitud kasumit või välditud kahju, samuti kuriteoga teistele isikutele tekitatud kahju ja juhul, kui see on asjakohane, turgude toimimisele või majandusele laiemalt tekitatud kahju.
- (25) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt tagada võimalus kohaldada vähemalt raskete turukuritarvituste puhul kogu liidus kriminaalkaristusi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda käesoleva direktiivi ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (26) Selleks et tihendada piiriülest tegevust, on vaja turukuritarvituse süütegude uurimise ja süüdistusi esitavate pädevate siseriiklike asutuste vahelist tõhusat ja tulemuslikku koostööd. Eri liikmesriikide asutuste erinev töökorraldus ja pädevus ei tohiks nendevahelist koostööd takistada.
- (27) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, nagu neid on tunnustatud ELi lepingus. Eelkõige tuleks direktiivi kohaldamisel austada õigust isikuandmete kaitsele (artikkel 8), sõna- ja teabevabadust (artikkel 11), ettevõtlusvabadust (artikkel 16), õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele (artikkel 47), süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust (artikkel 48), kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet (artikkel 49) ning kriminaalasjades mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeldu (artikkel 50).
- (28) Käesoleva direktiivi rakendamisel peaksid liikmesriigid tagama kahtlustatavate või süüdistatavate menetlusõigused kriminaalmenetluses. Käesolevast direktiivist tulenevad kohustused ei piira liikmesriikide kohustusi, mis tulenevad liidu õigusest kriminaalmenetluses tagatavate menetlusõiguste vallas. Käesolevas direktiivis sätestatu ei piira ajakirjandusvabadust ega sõnavabadust meedias niivõrd, kui need on liidus ja liikmesriikides tagatud eelkõige põhiõiguste harta artikliga 11 ja teiste asjakohaste sätetega. Seda tuleks rõhutada eeskätt seoses siseteabe avaldamisega kooskõlas käesoleva direktiivi sellist avaldamist käsitlevate sätetega.
- (29) Ilma et see piiraks ELi lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule (ELi toimimise leping) lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (30) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1, 2, 3 ja 4 kohaselt on Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (31) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu ei ole see tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(32) Euroopa andmekaitseinspektor esitas arvamuse 10. veebruaril 2012 ⁽¹⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnormid kriminaalkaristuste kohaldamiseks siseteabe alusel kauplemise, siseteabe õigusvastase avaldamise ja turuga manipuleerimise eest, et tagada finantsturgude terviklikkus liidus, parandada investorite kaitset ja suurendada investorite usaldust kõnealuste turgude vastu.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse seoses järgmisega:

- a) finantsinstrumendid, mis on võetud kauplemisele reguleeritud turul või mille kohta on esitatud reguleeritud turul kauplemisele võtmise taotlus;
- b) finantsinstrumendid, millega kaubeldakse või mis on võetud kauplemisele mitmepoolses kauplemissüsteemis või mille kohta on esitatud mitmepoolses kauplemissüsteemis kauplemisele võtmise taotlus;
- c) finantsinstrumendid, millega kaubeldakse organiseeritud kauplemissüsteemis;
- d) finantsinstrumendid, mis ei ole hõlmatud punktidega a, b ega c ning mille hind või väärtus sõltub kõnealustes punktides osutatud finantsinstrumentide hinnast või väärtusest või mõjutab kõnealustes punktides osutatud finantsinstrumentide hinda või väärtust ning mis võivad muu hulgas hõlmata krediidiriski vahetustehinguid ja hinnavahelepinguid.

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ka komisjoni määruse (EL) nr 1031/2010 ⁽²⁾ kohase lubatud heitkoguse väärtpaberite või muude nendel põhinevate enampakkumistoodete, sealhulgas enampakkumistoodete, mis ei ole finantsinstrumendid, enampakkumisega seotud tegevuse või tehingute, sh pakkumiste suhtes, reguleeritud turuna loa saanud enampakkumispplatvormil. Ilma et see piiraks enampakkumise raames esitatavatele pakkumistele kehtivate erisätete kohaldamist, kohaldatakse kauplemiskorraldusi puudutavaid käesoleva direktiivi sätteid ka kõigi selliste pakkumiste suhtes.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata seoses järgmisega:

- a) oma aktsiatega tagasiostuprogrammide raames kauplemisele, kui selline kauplemine on kooskõlas määruse (EL) nr 596/2014 artikli 5 lõigetega 1, 2 ja 3;
- b) määruse (EL) nr 596/2014 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b osutatud väärtpaberite ja seotud instrumentidega kauplemisele väärtpaberite stabiliseerimiseks, kui selline kauplemine on kooskõlas nimetatud määruse artikli 5 lõigetega 4 ja 5;
- c) tehingud, tehingukorraldused või tegevus seoses raha-, vahetuskursi- või valitsemissektori võla haldamise poliitikaga kooskõlas määruse (EL) nr 596/2014 artikli 6 lõikega 1; tehingukorraldused või tegevus kooskõlas nimetatud määruse artikli 6 lõikega 2; tegevus seoses liidu kliimapolitika rakendamisega kooskõlas nimetatud määruse artikli 6 lõikega 3, või tegevus seoses liidu ühise põllumajandus- või kalanduspoliitika rakendamisega kooskõlas nimetatud määruse artikli 6 lõikega 4.

4. Artiklit 5 kohaldatakse ka seoses:

- a) kauba hetkelepingutega, mille puhul ei ole tegemist energia hulгимүүгитoodetega, kui tehing, tehingukorraldus või tegevus mõjutab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud finantsinstrumentide hinda või väärtust;

⁽¹⁾ ELT C 177, 20.6.2012, lk 1.

⁽²⁾ Komisjoni 12. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1031/2010 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ (millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem) kohase kasvuhoonegaaside saastekvootide enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide kohta (ELT L 302, 18.11.2010, lk 1).

- b) eri liiki finantsinstrumentidega, sealhulgas tuletislepingud või tuletisinstrumendid krediidiriski ülekandmiseks, kui tehing, tehingukorraldus, pakkumine või tegevus avaldab mõju kauba hetkelepingu hinnale või väärtusele ja see hind või väärtus sõltub nimetatud finantsinstrumentide hinnast või väärtusest;
- c) võrdluslustega seotud tegevusega.

5. Käesolevat direktiivi kohaldatakse lõigetes 2 ja 4 osutatud finantsinstrumentidega seotud tehingute, tehingukorralduste või tegevuse suhtes olenemata sellest, kas tehing tehakse või tehingukorraldus antakse või tegevus toimub kauplemiskohas või mitte.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „finantsinstrument” – finantsinstrument, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL⁽¹⁾ artikli 4 lõike 1 punktis 15;
- 2) „kauba hetkeleping” – kaupade hetkeleping, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 596/2014 artikli 3 lõike 1 punktis 15;
- 3) „tagasiostuprogramm” – kauplemine oma aktsiatega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/30/EL⁽²⁾ artiklitele 21–27;
- 4) „siseteave” – teave määruse (EL) nr 596/2014 artikli 7 lõigete 1–4 tähenduses;
- 5) „lubatud heitkoguse väärtpaber” – lubatud heitkoguse väärtpaber, nagu seda on kirjeldatud direktiivi 2014/65/EL I lisa C jao punktis 11;
- 6) „võrdlusalus” – võrdlusalus, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 596/2014 artikli 3 lõike 1 punktis 29;
- 7) „turu tunnustatud tava” – konkreetne turutava, mida asjaomase liikmesriigi pädev asutus tunnustab vastavalt määruse (EL) nr 596/2014 artiklile 13;
- 8) „stabiliseerimine” – stabiliseerimine, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 596/2014 artikli 3 punkti 2 alapunktis d;
- 9) „reguleeritud turg” – reguleeritud turg, nagu see on määratletud direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 21;
- 10) „mitmepoolne kauplemissüsteem” – mitmepoolne kauplemissüsteem, nagu see on määratletud direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 22;
- 11) „organiseeritud kauplemissüsteem” – organiseeritud kauplemissüsteem, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 596/2014 artikli 4 lõike 1 punktis 23;
- 12) „kauplemiskoht” – kauplemiskoht, nagu see on määratletud direktiivi 2014/65/EL artikli 4 lõike 1 punktis 24;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse direktiivi 2011/61/EL ja direktiivi 2002/92/EÜ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 349).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/30/EL tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 54 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad seoses aktsiaseltside asutamise ning nende kapitali säilitamise ja muutmise, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 315, 14.11.2012, lk 74).

- 13) „energia hulgimüügitooide” – energia hulgimüügitooide, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011⁽¹⁾ artikli 2 punktis 4;
- 14) „emitent” – emitent, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 596/2014 artikli 3 lõike 1 punktis 21.

Artikkel 3

Siseteabe alusel kauplemine, teisele isikule siseteabe alusel kauplemise soovimine või teise isiku mõjutamine siseteabe alusel kauplemisele

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et siseteabe alusel kauplemist ja teisele isikule siseteabe alusel kauplemise soovitamist või teise isiku mõjutamist siseteabe alusel kauplemisele, nagu osutatud lõigetes 2 kuni 8, käsitatakse kuritegudena vähemalt rasketel juhtudel ja siis, kui tegu pannakse toime tahtlikult.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on siseteabe alusel kauplemisega tegemist siis, kui siseteavet valdav isik kasutab seda teavet selleks, et otse või kaudselt omandada või võõrandada enda või kolmanda isiku arvel finantsinstrumente, mille kohta see teave käib.

3. Käesolevat artiklit kohaldatakse kõigi isikute suhtes, kes omavad siseteavet, kuna nimetatud isik:

- a) kuulub emitendi haldusorganisse, juhatusse või järelevalveorganisse või on lubatud heitkoguse väärtpaberituru osaline;
- b) omab osalust emitendi kapitalis või lubatud heitkoguse väärtpaberituru osalises;
- c) omab juurdepääsu teabele töökoha, kutsealal tegutsemise või muude kohustuste täitmise kaudu või
- d) on seotud kuritegevusega.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka kõigi isikute suhtes, kes on saanud siseteavet muudel kui esimeses lõigus osutatud juhtudel, kui see isik teab, et tegemist on siseteabega.

4. Siseteabe alusel kauplemiseks peetakse ka siseteabe kasutamist selle teabega seotud finantsinstrumendi kohta antud tehingukorralduse tühistamiseks või muutmiseks, kui tehingukorraldus anti enne, kui asjaomane isik sai siseteabe oma valdusse.

5. Lubatud heitkoguse väärtpaberite või muude neil põhinevate enampakkumistoodete enampakkumiste puhul, mis korraldatakse vastavalt määrusele (EL) nr 1031/2010, on käesoleva artikli lõikes 4 osutatud siseteabe alusel kauplemisega tegemist ka juhul, kui isik esitab pakkumise, muudab seda või tühistab selle kas enda või kolmanda isiku arvel.

6. Käesoleva direktiivi kohaldamisel loetakse teisele isikule siseteabe alusel kauplemise soovimiseks või teise isiku mõjutamiseks siseteabe alusel kauplemisele seda, kui isiku valduses on siseteave ja:

- a) ta soovib selle teabe alusel teisel isikul omandada või võõrandada või mõjutab teist isikut omandama või võõrandama selle teabega seotud finantsinstrumente või
- b) ta soovib selle teabe alusel teisel isikul selle teabega seotud finantsinstrumendi kohta antud korraldus tühistada või seda korraldust muuta või mõjutab seda isikut antud korraldust tühistama või muutama.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

7. Lõikes 6 osutatud soovitude või mõjutamise kasutamist käsitatakse siseteabe alusel kauplemisena, kui soovitud või mõjutust kasutav isik teab, et see põhineb siseteabel.

8. Käesoleva artikli kohaldamisel ei tähenda pelk fakt, et isik valdab või on vullanud siseteavet, seda, et isik oleks seda siseteavet kasutanud või omandamise või võõrandamise eesmärgil siseteabega kauplemises osalenud, kui tema tegevus on õiguspärane määruse (EL) nr 596/2014 artikli 9 tähenduses.

Artikkel 4

Siseteabe õigusvastane avaldamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et lõigetes 2 kuni 5 osutatud siseteabe õigusvastast avaldamist käsitatakse kuriteona vähemalt rasketel juhtudel ja siis, kui tegu pannakse toime tahtlikult.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on tegemist siseteabe õigusvastase avaldamisega, kui isik valdab siseteavet ning avaldab selle teisele isikule, välja arvatud juhul, kui seda tehakse tööülesannete, kutsealal tegutsemise või muude kohustuste tavapärase täitmise raames või kui teabe avaldamine kvalifitseerub määruse (EL) nr 596/2014 artikli 11 lõigete 1–8 kohaseks turu sondeerimiseks.

3. Käesolevat artiklit kohaldatakse kõikide isikute suhtes, kes vastavad artikli 3 lõikes 3 osutatud asjaoludele või tingimustele.

4. Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse käesoleva artikli kohase siseteabe õigusvastase avaldamisena artikli 3 lõikes 6 osutatud soovitude andmist või mõjutamist, kui soovitud andev või teist isikut kallutavate põhjendustega mõjutav isik teab, et see põhineb siseteabel.

5. Käesolevat artiklit kohaldatakse kooskõlas vajadusega kaitsta ajakirjandus- ja sõnavabadust.

Artikkel 5

Turuga manipuleerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et turuga manipuleerimist, nagu sellele on osundatud lõikes 2, käsitatakse kuriteona vähemalt rasketel juhtudel ja siis, kui tegu pannakse toime tahtlikult.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab turuga manipuleerimine järgmisi tegevusi:

a) tehingu sõlmimine, kauplemiskorralduse andmine või muu toiming või tegevus, millega:

i) antakse valesid või eksitavaid märguandeid finantsinstrumendi või sellega seotud kauba hetkelepingu pakkumise, nõudluse või hinna kohta või

ii) kindlustatakse ühe või mitme finantsinstrumendi või seotud kauba hetkelepingu hinda ebaharilikul või kunstlikul tasemel,

välja arvatud juhud, kus tehingud sõlminud või kauplemiskorralduse andnud isikul olid selleks õiguspärased põhjused ning kõnealune tehing või kauplemiskorraldus on kooskõlas asjaomase kauplemiskoha turu tunnustatud tavaga;

b) tehingu sõlmimine, kauplemiskorralduse andmine või muu toiming või tegevus, mis mõjutab ühe või mitme finantsinstrumendi või sellega seotud kauba hetkelepingu hinda ja mille puhul kasutatakse näilikke võtteid, muud liiki pettust või pettuslikke võtteid;

- c) teabe levitamine meedias, sh internetis või muude vahenditega, andes valesid või eksitavaid märguandeid finantsinstrumendi või seotud kauba hetkelepingute pakkumise, nõudluse või hinna kohta või kindlustades ühe või mitme finantsinstrumendi või nendega seotud kauba hetkelepingu hinda ebaharilikul või kunstlikul tasemel, kui levitanud isikud loovad kõnealuse teabe levitamise eeliseid või omakasu endale või mõnele teisele isikule, või
- d) vale või eksitava teabe edastamine, valede või eksitavate andmete esitamine või muu tegevus, millega manipuleeritakse võrdlusaluste arvutamist.

Artikkel 6

Kihutamine, kaasaaitamine ja õhutamine ning katse

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et artikli 3 lõigetes 2–5 ning artiklites 4 ja 5 osutatud süütegudele kihutamine, kaasaaitamine ja õhutamine on kriminaalmenetluses karistatavad kuriteod.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et katse panna toime artikli 3 lõigetes 2–5 ja 7 ning artiklis 5 osutatud süütegu on karistatav kuriteona.
3. Artikli 3 lõiget 8 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Artikkel 7

Füüsiliste isikute suhtes kohaldatavad kriminaalkaristused

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegude eest kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et artiklites 3 ja 5 osutatud süütegude eest kehtestatakse maksimumkaristusena vähemalt nelja-aastane vangistus.
3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et artiklis 4 osutatud süüteo eest kehtestatakse maksimumkaristusena vähemalt kaheaastane vangistus.

Artikkel 8

Juriidilise isiku vastutus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et juriidilist isikut saab vastutusele võtta artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegude eest, mille on tema huvides toime pannud eraisikuna või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilise isiku koosseisus juhtival kohal ja kellel on:
 - a) õigus esindada juriidilist isikut;
 - b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või
 - c) õigus kontrollida juriidilist isikut.
2. Lisaks võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed selle tagamiseks, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele juhul, kui lõikes 1 osutatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tõttu avanes juriidilise isiku alluvuses tegutseval isikul võimalus panna juriidilise isiku kasuks toime artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegu.
3. Juriidiliste isikute vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetluse alustamiseks selliste füüsiliste isikute suhtes, kes on olnud artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegude toimepanijad, kõnealustele süütegudele kaasaaitajad või kihutajad.

*Artikkel 9***Juriidiliste isikute suhtes kohaldatavad karistused**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et juriidiliste isikute suhtes, keda peetakse vastutavaks vastavalt artiklile 8, kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mis hõlmavad kriminaalkorras mõistetavaid rahalisi karistusi või trahve ja võivad hõlmata muid meetmeid, nagu:

- a) avalik-õiguslike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;
- b) ajutine või alaline ettevõtluskeeld;
- c) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- d) sundlõpetamine ja likvideerimine;
- e) rikkumise toimepanekuks kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

*Artikkel 10***Kohtualluvus**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selleks, et kehtestada artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegude puhul oma kohtualluvus, kui süütegu pandi toime:

- a) täielikult või osaliselt liikmesriigi territooriumil või
- b) asjaomase liikmesriigi kodaniku poolt, vähemalt juhtudel, kui süütegu käsitatakse kuriteona selle toimepanemise kohas.

2. Liikmesriik teavitab komisjoni, kui ta otsustab kehtestada kohtualluvuse artiklites 3 kuni 6 osutatud süütegude puhul, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kuid:

- a) süüteo toimepanija peamine elukoht asub selle liikmesriigi territooriumil või
- b) süütegu on toime pandud selle liikmesriigi territooriumil asutatud juriidilise isiku kasuks.

*Artikkel 11***Väljaõpe**

Ilma et see piiraks kohtulikku sõltumatust ja kohtusüsteemide erinevat korraldust liidu piires, nõuab liikmesriik neilt, kes vastutavad kriminaalmenetluses ja süütegude uurimises osalevate kohtunike, prokuröride, politsei- ja kohtutöötajate ning pädevate asutuste personali koolitamise eest, nõuetekohase väljaõppe tagamist, pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärke.

*Artikkel 12***Aruandlus**

Hiljemalt 4. juuliks 2018 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi toimimise ja vajaduse korral selle muutmise vajalikkuse kohta, käsitledes muu hulgas artikli 3 lõikes 1, artikli 4 lõikes 1 ja artikli 5 lõikes 1 osutatud raskete juhtude tõlgendamist, liikmesriikides kehtestatud karistusmäärasid ning seda, mil määral on kehtestatud käesolevas direktiivis osutatud valikulised elemendid.

Komisjon lisab, kui see on kohane, oma aruandele seadusandliku ettepaneku.

*Artikkel 13***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 3. juuliks 2016. Nad edastavad kõnealuste meetmete teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid meetmeid alates 3. juulist 2016, eeldusel et määrus (EL) nr 596/2014 jõustub.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide tekstid.

*Artikkel 14***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümndal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 15***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg, 16. aprill 2014

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
D. KOURKOULAS